

1904 1945 2004/2005
JUBILEUSZ POLITECHNIKI w GDAŃSKU

Rok akademicki 2004/2005 w Politechnice Gdańskiej będzie rokiem jubileuszowym o wyjątkowym znaczeniu. Historię tej uczelni wyznaczają dwie daty, a mianowicie: 6 października 1904 r. i 24 maja 1945 r. Pierwsza z nich związana jest z otwarciem Królewskiej Wyższej Szkoły Technicznej w Gdańsku (*Königliche Technische Hochschule zu Danzig*). Druga to przekształcenie gdańskiej uczelni w polską akademicką szkołę państwową – Politechnikę Gdańską.

Uczelnia obchodzić będzie zatem w 2004 r. 100. rocznicę pierwszej inauguracji roku akademickiego w Gdańsku, a w maju 2005 r. – 60-lecie polskiej Politechniki Gdańskiej.

Jubileusze zamierzamy uczcić imprezami naukowymi, towarzyskimi, kulturalnymi i sportowymi. Planujemy zjazd absolwentów, sesję naukową, wystawy, wydawnictwa, koncerty i wiele innych.

Z tej okazji zwracamy się z gorącą prośbą do absolwentów i pracowników naszej uczelni oraz ich rodzin, a także do wszystkich osób w kraju i za granicą, o udostępnianie wszelkich materiałów historycznych dotyczących politechniki w Gdańsku (wspomnienia, relacje, nagrania, anegdoty, dokumenty, fotografie, a także własna twórczość związana z pobytami na uczelni, życiem studenckim i obrazem ówczesnego Gdańska).

Udostępnione archiwalia zwrócimy po zakończeniu roku jubileuszowego. Dary przyjmiemy z wdzięcznością i włączymy do zbiorów Pracowni Historii Politechniki Gdańskiej w Bibliotece Głównej PG.

Dary i depozyty prosimy ponumerować i dołączyć ich spis opatrzony podpisem i adresem zwrotnym osoby udostępniającej. Odwrotną pocztą prześlemy potwierdzenie przesyłki. W przypadku fotografii prosimy o informacje: kto jest ich autorem, kogo lub co przedstawiają, kiedy i gdzie zostały wykonane itp. Większe zespoły archiwalne odbierzemy osobiście.

Szczegółowe informacje:

**Pracownia Historii PG Biblioteki Głównej PG, ul. G. Narutowicza 11/12,
80-952 Gdańsk - Wrzeszcz, tel. +48 (58) 347 29 95; e-mail prac.hist@pg.gda.pl**

prof. dr hab. inż. Janusz Rachoń

Rektor Politechniki Gdańskiej
Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego
Roku Jubileuszowego Politechniki w Gdańsku

KONCERT ŚWIĄTECZNY

☆☆☆

Uroczyste wręczenie Nagrody im. Prof. Jerzego Kołodziejkiego

☆☆☆

Prof. Aleksander Kołodziejczyk Pełnomocnikiem Rektora ds. Muzycznej Promocji Politechniki Gdańskiej

W czwartek 12 grudnia 2002 r. odbył się doroczny tradycyjny Koncert Świąteczny zorganizowany jak zwykle w ramach Politechnicznych Wieczorów Muzycznych. W holu przed aulą w szacownym (prawie stuletnim) Gmachu Głównym zebrało się przeszło 600 osób, aby wysłuchać znanych utworów polskiej muzyki poważnej – romantycznej i tej współczesnej: Henryka Mikołaja Góreckiego i Wojciecha Kilara. Zjawili się przede wszystkim stali słuchacze politechnicznych koncertów świątecznych, jak również dużo młodzieży. Licznie reprezentowany był Senat PG oraz kierownictwo akademickie i administracyjne uczelni oraz ich rodziny.

Koncert finansowany był z dotacji celowej Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu. Rolę sponsora oficjalnego spełniał, jak zawsze bardzo życzliwy dla naszej uczelni, PKO BANK POLSKI. Stąd widoczny udział przedstawicieli kierownictwa Regionalnego Oddziału i klientów tej instytucji.

Punktualnie o godz. 18.00 w holu zjawili się znamienici goście: wojewoda pomorski – Jan Ryszard Kurylczyk, Metropolita Gdański – ks. abp dr Tadeusz Gocłowski, a także posłowie RP: prof. Jerzy Młynarczyk i Franciszek Potulski. Koncert zaszczylił również swoją obecnością były marszałek województwa pomorskiego – Jan Zarębski z żoną, Oczywiście nie zabrakło rektora gdańskiej Akademii Muzycznej – prof. Antoniego Poszowskiego i dyrektora Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II stopnia w Gdańsku – Edwina Rymarza. Ich wszystkich, w tym żonę prof. Jerzego Kołodziejkiego – panią Janinę Kołodziejską, bardzo serdecznie powitał gospodarz spotkania, rektor uczelni prof. Janusz Rachoń.

Zanim jednak zabrzmiały pierwsze takt muzyki, odbyła się uroczystość szczególnie: po raz pierwszy wręczono NAGRODĘ imienia PROFESORA JERZE-

Laureaci Nagrody im. Prof. Jerzego Kołodziejkiego: dr Barbara Piontek i dr hab. Tadeusz Chmielewski

GO KOŁODZIEJSKIEGO, ustanowioną przez Narodową Fundację Ochrony Środowiska w intencji upamiętnienia Jego dokonań oraz z potrzeby kontynuowania idei myśli wybitnego Badacza, Społecznika i Polityka. Postać Profesora przybliżył słuchaczom dr hab. inż. Tomasz Parteka z Wydziału Architektury, uczeń prof. Kołodziejkiego. Decyzją Kapituły nagrodą tą uhonorowano: dr. hab. Tadeusza Chmielewskiego za książkę pt. *System planowania przestrzennego harmonizującego przyrodę i gospodarkę* i dr Barbarę Piontek za książkę pt. *Koncepcja rozwoju zrównoważonego i trwałego Polski*. Nagrody (piękne grafiki, dyplomy i "koperty") wręczał dr Wojciech Nowicki – prezes zarządu NFOŚ, w asyście dr. Andrzeja Tyszeckiego, sekretarza Kapituły. Czyż mogłaby być wspanialsza oprawa dla realizacji tej wspaniałej inicjatywy niż koncert na Politechnice Gdańskiej, z którą Profesor związany był od 1951 aż do

przedwczesnej śmierci? Wojewoda pomorski w swoim wystąpieniu przypomniał o działalności Profesora jako wojewody gdańskiego (sygnatariusza porozumień z sierpnia 1980 r.) i oświadczył, że stanowi On dla niego niedościgły wzór do naśladowania. Po koncercie laureaci, członkowie Kapituły Nagrody oraz współpracownicy prof. Kołodziejkiego spotkali się w Sali Senatu, aby przy kawie powspominać i wznieść toast.

Część oficjalna zakończyła się wręczeniem prof. Aleksandrowi Kołodziejczykowi, rektorowi PG w kadencjach 1996-1999 i 1999-2002, Aktu Powołania na PEŁNOMOCNIKA REKTORA ds. MUZYCZNEJ PROMOCJI POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ. Powierzenie przez rektora tej funkcji Profesorowi to wyraz niezwykle wysokiej oceny jego dotychczasowej działalności na rzecz wypełniania, poprzez propagowanie muzyki, kulturotwórczej funkcji uczelni.

JM Rektor PG prof. Janusz Rachoń wręcza prof. Aleksandrowi Kołodziejczykowi akt powołania na Pełnomocnika Rektora ds. Muzycznej Promocji Politechniki Gdańskiej

Zorganizowane z inicjatywy prof. Kołodziejczyka koncerty i inne imprezy muzyczne charakteryzowały się zawsze wysokim poziomem merytorycznym i maestrią wykonawczą. Zarażał swoim entuzjazmem najwybitniejszych muzyków. Warto przypomnieć tylko niektóre koncerty, jak: wykonanie w archikatedrze oliwskiej niezapomnianego *Requiem dla mojego przyjaciela* Zbigniewa Preisnera, czy też wspaniałej *Missa pro pace* Wojciecha Kilara w Kościele Bożego Ciała na gdańskiej Morenie (z udziałem kompozytorów). Zawsze, i to nie tylko poprzez udział Chóru Politechniki Gdańskiej, promowana była nasza Alma Mater. Ta wyjątkowa działalność przyniosła mu laur w postaci **Pomorskiej Nagrody Artystycznej w Kategorii Mecenat**. Koncerty świąteczne organizowane w ramach Politechnicznych Wieczorów Muzycznych to również inicjatywa Profesora. Jemu też – jako organizatorowi – powierzył rektor zaszczyt zapowiedzenia tego koncertu. Przedtem jednak poproszono zebranych o zachowanie wyjątkowej ciszy, ponieważ to wykonanie było zarejestrowane, stanowiąc tym samym materiał do płyty promocyjnej. Zostanie ona wydana z inicjatywy rektora z okazji Roku Jubileuszu Politechniki w Gdańsku (2004/2005). Część jej nakładu otrzyma Akademia Muzyczna w Gdańsku za współudział w jej przygotowaniu i realizacji.

Zanim zabrzmiała muzyka, na prakti-

kablach ustawił się Chór Politechniki Gdańskiej w pełnym składzie. Po nim 90-osobowa Orkiestra Symfoniczna Akademii Muzycznej w Gdańsku (przygotowanie orkiestry – prof. Janusz Przybylski). Na końcu weszli soliści: Aleksandra Kucharska-Szeffler – sopran, Alicja Rumianowska – alt, Krzysztof Drzewiecki – tenor i Piotr Macalak – bas, oraz Mariusz Mróz, który przygotował chór i dyrygował całością. Rozpoczęło się wspaniałe wykonanie *II Litanii Ostrobramskiej* Sta-

niława Moniuszki. Muszę się przyznać, że tego utworu wysłuchałem po raz pierwszy. Zadziałał na moją wyobraźnię w niezwykle sposób. Czułem podniosłość nastroju. Tym utworem zakończono pierwszą część koncertu.

Drugą część rozpoczęła młodzież występująca w Orkiestrze Symfonicznej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II stopnia w Gdańsku pod dyktando Elżbiety Wiesztordt. Zaczęli kompozycją Henryka Mikołaja Góreckiego pt. *Trzy utwory w dawnym stylu*. To był tylko przedsmak tego, co miało stać się później. Najpierw jednak na scenę wtoczono Steinwaya, niedawno zakupionego przez naszą uczelnię. W ogromnym skupieniu oczekiwano na wykonanie bardzo znanego i lubianego przez melomanów *Koncertu fortepianowego f-moll, op. 21* Fryderyka Chopina. Solistką była młodziutka i śliczna Karolina Nadolska, która swoją grą i interpretacją wzbudziła ogromny entuzjazm. Burzliwe oklaski otrzymała również Orkiestra i wspaniale prowadząca całość Elżbieta Wiesztordt. Na bis Karolina zagrała słynną *Etiudę Rewolucyjną*. Wszyscy byli zachwyceni. Orkiestra swoje duże umiejętności muzyczne zaprezentowała najpełniej w popularnej kompozycji Wojciecha Kilara *Orawa*, którą bisując zakończyła tegoroczny KONCERT ŚWIĄTECZNY.

*Jerzy Kulas
Biuro Rektora
fot.: autor*

Dostojni goście

70-lecie urodzin Profesora Andrzeja Tejchmana-Konarzewskiego

Prof. zw. dr hab. inż. Andrzej Tejchman-Konarzewski, używający nazwiska Tejchman i pod tym też nazwiskiem znany w naszej uczelni, w kraju i za granicą, urodził się 15 stycznia 1933 roku w Warszawie. W czerwcu 1951 roku ukończył z wyróżnieniem Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące w Gdyni – Orłowie (poprzednio Gimnazjum o.o. Jezuitów) i w październiku rozpoczął studia na ówczesnym Wydziale Inżynierii Lądowej i Wodnej Politechniki Gdańskiej. Studia wyższe magisterskie ukończył z wynikiem bardzo dobrym w czerwcu 1956 r. na Wydziale Budownictwa Wodnego w specjalności “budownictwo morskie” i w dniu 1 sierpnia tego samego roku rozpoczął pracę w Katedrze Fundamentowania, kierowanej przez prof. Stanisława Hueckla. Po studiach bardzo chciał pracować w przemyśle (na budowach) i, jak wiem, zostać szybko dyrektorem, wciągnął się jednak szybko w prowadzone w Katedrze wspólne badania i po kilku latach, po pokonaniu niepokojącej choroby (o czym pisze prof. St. Hueckel w swoich “Inżynierskich wspomnieniach”, Wyd. Morskie, 1980) rozpoczął pracę doktorską na temat związany z fundamentami palowymi. Temu zagadnieniu pozostał wierny do dzisiaj.

Po uzyskaniu z wyróżnieniem w maju 1965 roku stopnia naukowego doktora Jego kariera naukowa i zawodowa potoczyła się szybko. Po 10-miesięcznym pobycie naukowym w Duńskim Instytucie Geotechniki (DGI) w Kopenhadze, w sierpniu 1969 roku wrócił z ukończoną pracą habilitacyjną. W druku w 4 częściach ukazała się ona w 1970 roku w Archiwum Hydrotechniki oraz częściowo (2 części) w Biuletynie nr 25 DGI w Danii. Po kolokwium habilitacyjnym w czerwcu 1971 roku uzyskał stopień doktora habilitowanego, wyróżniony nagrodą Ministra.

Już w maju 1970 roku powołany został na stanowisko docenta na Wydziale Budownictwa Wodnego Politechniki Gdańskiej.

W październiku 1978 roku w wieku 45 lat otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w maju 1989 roku tytuł pro-

fesora zwyczajnego. Warto dodać, że jego wniosek na ten ostatni tytuł, przesłany z Uczelni w 1986 roku, został wstrzymany w Ministerstwie na okres około 2 lat, na polecenie KC PZPR.

Prof. A. Tejchman pełnił w Politechnice Gdańskiej szereg odpowiedzialnych funkcji. W latach 1969-75 był pełnomocnikiem rektora ds. współpracy uczelni z zagranicą. Następnie w latach 1975-1990 był kolejno: z-cą dyrektora Instytutu Hydrotechniki ds. naukowo-badawczych (1975-78), dyrektorem Instytutu Hydrotechniki (na prawach Wydziału) (1978-1981) oraz dziekanem Wydziału Budownictwa Wodnego (1984-87 i ponownie 1987-90). Członkiem Senatu PG był przez okres 12 lat (w latach 1990-93 był przedstawicielem Wydziału). Od roku 1975 kieruje Zespołem B w Katedrze Geotechniki, zajmującym się praktycznymi zagadnieniami z zakresu fundamentowania różnych konstrukcji lądowych i morskich. Od siedmiu lat pełni też na Wydziale funkcję przewodniczącego Komisji ds. Doktorskich.

Dorobek publikacyjny prof. A. Tejchmana jest olbrzymi. Obejmuje około 190 artykułów naukowych (w tym około 35 w języku angielskim), zamieszczonych m.in. w *Archiwum Hydrotechniki*, *Journal of Geotechnical Engineering*, *Canadian Geotechnical Journal*, *Inżynierii i Budownictwie*, *Inżynierii Morskiej i Geotechnice*, w licznych materiałach światowych i europejskich konferencji, oraz około 300 drukowanych notek, recenzji itp. materiałów (m.in. w *Applied Mechanics*, *Geotechnical Abstracts*, *Polskiej Bibliografii*

Analitycznej PAN). Jest współautorem 1 książki (2 wydania), 2 monografii, 8 różnych pomocy dydaktycznych (w tym 1 w jęz. angielskim i 1 w jęz. chińskim) oraz 2 norm krajowych dot. fundamentów na palach (w odniesieniu do ostatniego wydania normy był kierownikiem zespołu autorskiego).

W publikacjach oraz w prowadzonych pracach naukowo-badawczych zajmuje się głównie zagadnieniami fundamentów na palach i teorią nośności pali różnych rodzajów. W tym zakresie prof. A. Tejchman jest uznanym specjalistą i autorytetem w kraju i za granicą. Duży obszar badań poświęcił zagadnieniom stateczności i ochronie klifów morskich; opracowuje ze współpracownikami probabilistyczną metodę prognozy ich stateczności.

Współpracował lub kierował wieloma Problemami Węzłowymi (np. 07.2), Programami Rządowymi (np. PR-7, T.11.05), Centralnymi Programami Badawczo-Rozwojowymi (np. 9.5, 2.12, 10.11) oraz Projektami Badawczymi Komitetu Badań Naukowych (Nr 700269101, Nr 7S 10305207, Nr 7S 103 02304, Nr 7 TO 7E 00412).

Ponadto był autorem lub współautorem setek ekspertyz i opinii naukowych dla potrzeb przemysłu. M. in. brał udział w projektowaniu w zakresie fundamentowania konstrukcji: Portu Północnego w Gdańsku, Elektrowni Jądrowej w Żarnowcu, obiektów portowych i stoczniowych w Gdyni, Gdańsku i Szczecinie, Terminalu Gazu Płynnego, Terminalu Słodowego oraz Terminalu Zbożowego w Gdańsku, a ostatnio mostu wantowego na trasie Sucharskiego w Gdańsku, mostu Siekierkowskiego w Warszawie, budynków biurowych LOT-u w Warszawie, mostów w Szczecinie, Płocku, Kwidzynie, Centrum Handlowo-Rozrywkowego w Szczecinie i wielu innych obiektów budowlanych.

Działalność dydaktyczna Jubilata to prowadzenie od początku pracy w Uczelni różnych zajęć z ćwiczeń i projektowania z morskich konstrukcji hydrotechnicznych (również ten przedmiot wykładał w zastępstwie prof. St. Hueckla) mechaniki gruntów i fundamen-

towania, a już od roku 1965 również wykładów z mechaniki gruntów i fundamentowania. W latach 1975-76 kierował Studium Podyplomowym z "Inżynierii Morskiej". W prowadzeniu wykładów, zarówno dla studentów Wydziału Budownictwa Lądowego, jak i naszego Wydziału, jest bardzo rzetelny, unowocześniając je stopniowo. Jest przez studentów bardzo lubiany. Opracował wiele pomocy dydaktycznych. Kierował ponad 100 pracami dyplomowymi, kolejne prowadzi zresztą i do dzisiaj. Wypromował 8 doktorów.

Prof. A. Tejchman organizował lub współorganizował szereg konferencji ogólnokrajowych oraz sympozjów krajowych i międzynarodowych. Ostatnio był przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego Krajowej Konferencji Mechaniki Gruntów i Fundamentowania (Gdańsk, 1997 r.), zorganizował też w roku 1995 Sesję Jubileuszową poświęconą 50-leciu istnienia Wydziału Hydrotechniki (1945-1995) i z tej okazji przygotował piękną Księgę Historii Wydziału.

Prowadzi ożywioną współpracę z ośrodkami zagranicznymi. Wśród wielu należy wymienić uczelnie z Niemiec, Szwecji, Francji i Belgii. Z Uniwersytetu Kaiserslautern otrzymał z rąk Rektora tej Uczelni Medal za Zasługi. Jako Visiting Professor wygłaszał odczyty w uczelniach i ośrodkach naukowych prawie wszystkich krajów europejskich, a także w USA, Kanadzie i Chinach. Brał i bierze czynny udział w licznych międzynarodowych konferencjach światowych i europejskich.

Bardzo aktywną działalność Jubilat prowadzi również poza Politechniką Gdańską. Trudno wspomnieć o wszystkich Jego pracach, ale warto wymienić następujące funkcje w różnych organizacjach naukowych i redakcjach czasopism:

- sekretarz naukowy i odpowiedzialny "Archiwum Hydrotechniki" PAN 1965-1990,
- sekretarz IV Wydziału Nauk Technicznych Gdańskiego Towarzystwa Naukowego 1971-1973,
- przewodniczący IV Wydziału GTN 1973-1981,
- członek Zarządu GTN 1979-1981,
- przewodniczący Gdańskiego Oddziału Polskiego Komitetu Geotechniki i

Członek Prezydium PKG 1985-1999,
• członek Komitetu Badań Morza PAN 1987-1995;

obecnie

- członek Sekcji Mechaniki Gruntów i Fundamentowania oraz Sekcji Hydrotechniki Komitetu Inżynierii Lądowej i Wodnej PAN,
- członek Międzynarodowego Stowarzyszenia Mechaniki Gruntów i Fundamentowania,
- członek Międzynarodowej Komisji Palowej.

Profesor jest laureatem 5 nagród ministra naszego resortu oraz przeszło 40 nagród (głównie I stopnia) rektora Politechniki Gdańskiej za wyróżniającą się działalność naukową i dydaktyczną. Posiada liczne odznaczenia: Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski i Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Odznakę „Zasłużonym Ziemi Gdańskiej”.

W dniu 1 sierpnia tego roku mija 47 lat nieprzerwanej pracy Jubilata w Politechnice Gdańskiej. Był to okres niezwykle aktywnej i twórczej działalności na rzecz nauki, dydaktyki i gospodarki narodowej. W tym czasie stał się znanym i cenionym w kraju i za granicą profesorem geotechniki i wybitnym specjalistą w zakresie fundamentów palowych. Uzyskanie przedstawionych w skrócie osiągnięć możliwe było dzięki Jego zdolnościom i olbrzymiej pracowitości. Warto w tym miejscu wspomnieć, że prof. A. Tejchman od roku 1980 zaczął poważnie chorować na nerki, które w 12 lat później odmówiły posłuszeństwa. Od roku 1992 był dializowany, by szczęśliwie po około 2,5 roku otrzymać przeszczep nerki. W ciągu całego tego czasu nie przerwał pracy!

Na koniec należy koniecznie dodać, że jest on człowiekiem o dużej kulturze osobistej, bardzo pogodnym, uśmiechniętym, pełnym humoru. Wielokrotnie potrafi dowcipem ubarwić posiedzenia Rad Naukowych Wydziału.

Z okazji 70. urodzin Profesora składamy Mu najlepsze życzenia zdrowia, pomyślności i wszystkiego dobrego.

Eugeniusz Dembicki
Wydział Budownictwa Wodnego
i Inżynierii Środowiska

Z teki poezji

Wspomnienie Świąt Bożego Narodzenia

Święta, święta i po świętach,
Świąt tych urok się pamięta,
Wigilijnych potraw smak,
Dziś wspominam – było tak:

Karp w złocistej galarecie,
Dstrąg też bywał – sami wiecie,
Z makaronem – to grzybowa,
Lub czerwony barszcz królował
Dachniał bigos z pieczarkami,
Był półmisek z pierożkami,
Śledź w oleju, śledź w śmietanie,
Ulubione wszystkich danie.
Potraw wiele, dziś brzuch boli.
Ale człowiek poswawolił!

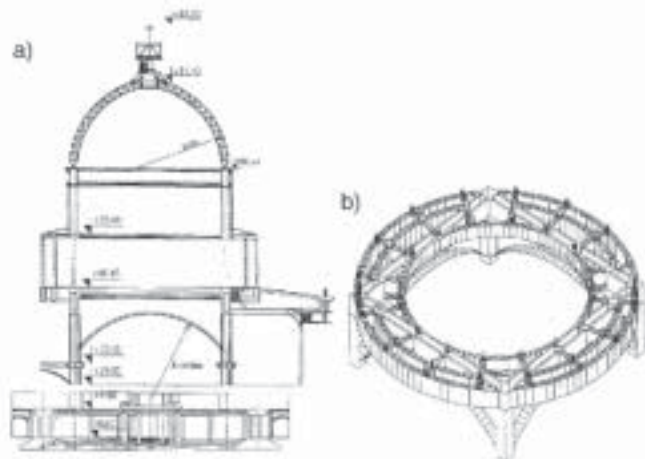
I karp smażył się na gazie,
Kompot z suszu w dużej wazie,
Diernik i drożdżowe ciasta,
I herbatka – lecz liściasta,
Przed wieczerzą pomnę jeszcze,
To co miłe czyni dreszcze.
To Mikołaj przybył Święty,
I powręczał nam prezenty.
Była radość. – Różg nie było,
Potem późno się zrobiło,
Czas Pasterki nadszedł wreszcie,
A więc rojno było w mieście,
Dwa świąt jeszcze dni przed nami,
Odpoczynek z kołędami,
I w rodzinnym miłym gronie,
Świąt Wesołych dobiegł koniec.
Żeby znowu za rok cały
Wspomnieć to co napisałem,
Święta, święta i po świętach,
Świąt, tych urok się pamięta.

Marek Biedrzycki
Dział Współpracy z Zagranicą

Doświadczenia Politechniki Gdańskiej w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych (cz. II)

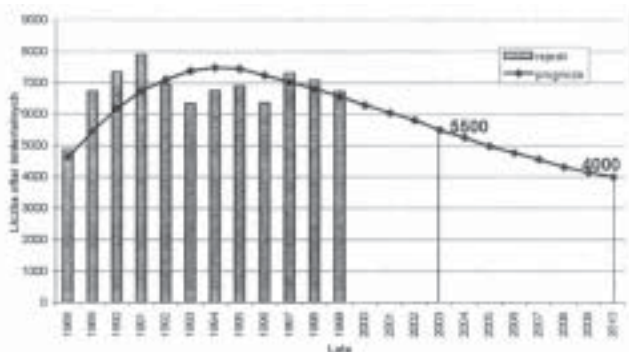
2.5. Prace Wydziału Inżynierii Lądowej

Konstrukcja Bazyliki w Licheniu [24], której kubatura wynosi ok. 300 tys. m³. Jest to największa świątynia w Polsce (11. na świecie). Wykonano projekt konstrukcyjny (przy współpracy z Autorską Pracownią Konstrukcyjną "W a. K") wraz z weryfikacją i konsultacjami prowadzonymi przez prof. T. Godyckiego-Ćwirko. Zastosowano wiele oryginalnych rozwiązań konstrukcyjnych poszczególnych zespołów Bazyliki, m.in. konstrukcję wsporczą pod kopułę.

Fragmenty konstrukcji Bazyliki w Licheniu: a) konstrukcja wsporcza pod kopułę (fundament, stropy, pierścień główny, kolumnada), b) ostateczna koncepcja rusztu kolumnady kopuły

Rządowy program poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego GAMBIT 96 i GAMBIT 2000 [26]. Katedra Inżynierii Drogowej od kilku lat prowadzi badania naukowe i projekty krajowe poprawy bezpieczeństwa na polskich drogach. Obecnie, jako generalny wykonawca, realizuje duży program krajowy GAMBIT 2000. Celem programu jest m.in. zmniejszenie liczby śmiertelnych ofiar wypadków drogowych w Polsce do 4000 w roku 2010. Program zamówiony przez Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej.

Rejestrowana i prognozowana liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych w Polsce w latach 1998-2010

W ostatnich latach (1998-2001) na Wydziale Inżynierii Lądowej wykonano także następujące prace, które zostały wdrożone w woj. pomorskim:

- technologia podniesienia połaci dachowej hali produkcyjnej firmy Philips [28]. W wyniku tej pracy podniesiono w oryginalny sposób konstrukcję dachową o 2,9 m. Projekt opracowany przez zespół pod kierunkiem prof. J. Ziółki został zrealizowany w Wytwórni Sprzętu Oświetleniowego w Kętrzynie w 1998 r.;
- badania betonów asfaltowych dla Rafinerii Gdańskiej SA [25]. Badania te umożliwiają podjęcie produkcji betonów Multigrade z zastosowaniem asfaltu o polepszonych właściwościach jakościowych. Wykonane zostały na zamówienie Rafinerii Gdańskiej przez zespół pod kierunkiem prof. J. Judyckiego.

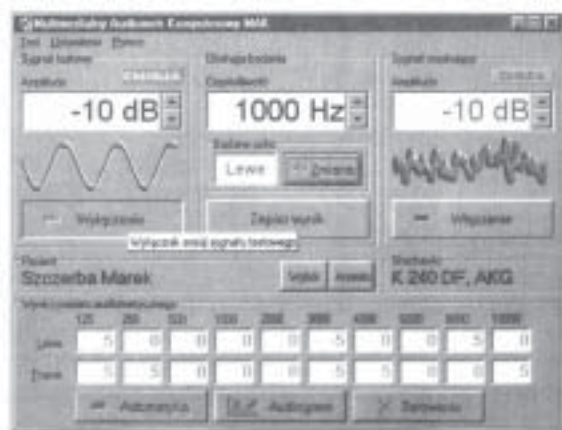
2.6. Prace Wydziału Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki

Hydroakustyczny system zdalnego sterowania obiektami podwodnymi [33]. W pracy wykonano oryginalny hydroakustyczny system zdalnego sterowania specjalnymi obiektami używanymi przez Marynarkę Wojenną. Praca zlecona i wdrożona w Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni.

Systemy telemetrycznej diagnostyki i rehabilitacji słuchu, mowy i wad wzroku [31]. Wykonano kilka komputerowych programów przez zespół pod kierunkiem prof. A. Czyżewskiego w Katedrze Inżynierii Dźwięku i Obrazu. Za opracowanie i wdrożenie tych programów profesor (wraz z prof. H. Skarżyńskim) otrzymał pierwszą nagrodę Prezesa Rady Ministrów w 2000 r. za wybitne krajowe osiągnięcie techniczne oraz tytuł promocyjny "Polski Wynalazek Roku 2000" nadany przez Światową Fundację Człowiek, Rozum, Serce i przez Polski Klub Biznesu. Opracowanie umożliwia masowe badania oparte na technologii teleinformatycznej na komputerach osobistych w sieci Internet pod adresem www.telezdrowie.pl.

Multimedialny system do badania słuchu metodą audiometrii słownej w szumie, przy użyciu standardowego zestawu komputerowego

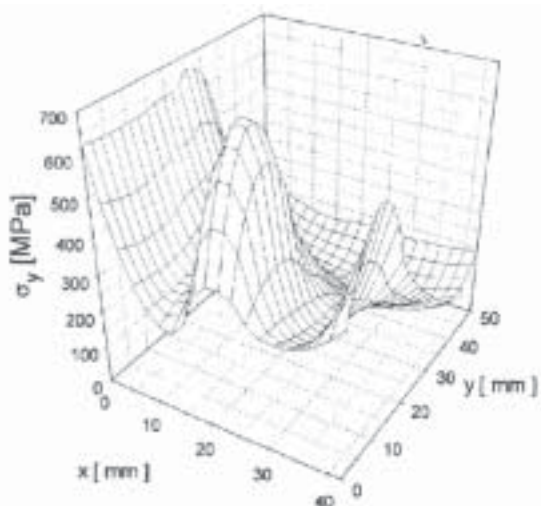
Oprogramowanie do prowadzenia badań audiometrycznych przy wykorzystaniu komputera osobistego

2.7. Prace Wydziału Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej

Pomiar naprężeń w elementach stalowych za pomocą metody wykorzystującej efekt Barkhausena [29, 30]. Opracowana metoda pomiaru wraz z urządzeniem do przemysłowego wykorzystania typu MEB1 umożliwia wyznaczenie naprężeń własnych w stalach w sposób nieniszczący, m.in. w blachach stosowanych w przemyśle okrętowym. W okresie 1998-2000 metodę zastosowano w Elektrociepłowni EC w Gdańsku, Elektrowni Belchatów, Stoczni Gdynia oraz w ABB Alstom Power w Elblągu.

Aparat do pomiaru naprężeń własnych MEB1

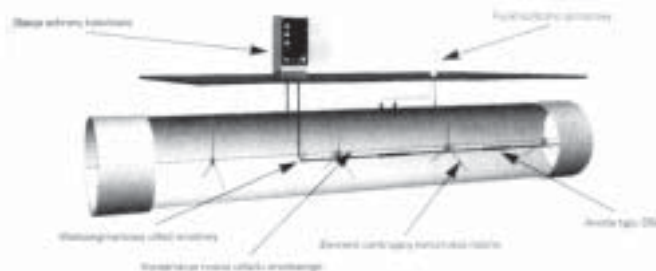

Naprężenia własne w próbce po spawaniu [30]

2.8. Prace Wydziału Chemicznego

Elektrochemiczna metoda ochrony przed korozją [34, 35].

Badaniami elektrochemicznej ochrony przed korozją zajmuje się od wielu lat Katedra Technologii Zabezpieczeń Przeciwo-korozyjnych, którą kierował poprzednio prof. R. Juchniewicz, a obecnie prof. K. Darowicki. Ostatnio wykonano prace dotyczące ochrony wewnętrznej powierzchni rurociągów wielkośrednicowych (rys. 21) w Elektrowni Łaziska oraz ochronę korozyjną Mostu Siennickiego w Gdańsku. Zespół, który opracował projekt ochrony rurociągów, zdobył brązowy medal na wystawie "Brussels Eureka" w 1995 roku. Pracownicy Katedry na podstawie bezpośrednich umów z Zarządem Dróg w Gdańsku prowadzą ciągły nadzór nad zainstalowanymi systemami ochrony katodowej. W Katedrze prowadzone są także prace na temat tworzyw konstrukcyjnych dla instalacji energetycznych z kondensującymi się spalinami, a także z zakresu badań powłok organicznych za pomocą elektrochemicznej spektroskopii impedancyjnej. Katedra przeprowadziła inspekcję powłok malarskich na wielu mostach i wiaduktach, wskazując na bezpośrednie zagrożenia (m.in. w Bydgoszczy, Puławach, Bytomiu i Fordonie).

Schemat instalacji ochrony katodowej wewnętrznych powierzchni rurociągów wielkośrednicowych

W 2001 roku Katedra Chemii Analitycznej Wydziału Chemicznego przystąpiła do V Programu Ramowego Unii Europejskiej, realizując podprogram VISCAT [36], którego wyniki związane z ochroną środowiska wodnego będą miały duże znaczenie dla regionu gdańskiego.

3. Podsumowanie

Analizując dane statystyczne dotyczące aktualnej sytuacji w przemyśle w zakresie efektywności transferu osiągnięć naukowych, innowacji, możliwości rozwoju eksportu, a także uwzględniając wieloletnie doświadczenie Politechniki Gdańskiej we współpracy z zakładami przemysłowymi, można sformułować następujące uwagi ogólne, wnioski i zalecenia:

1. Obecnie występuje w krajowym przemyśle bardzo małe wykorzystanie patentów polskich i zagranicznych. Np. w Polsce w 1999 r. zastosowano 0,6 patentu na 10.000 mieszkańców, podczas gdy w Unii Europejskiej – 2,6, a w krajach zrzeszonych w OECD – aż 5,8 patentu, czyli prawie 10 razy więcej niż w Polsce.
2. Bardzo małe wykorzystanie dla rozwoju, szczególnie małych i średnich zakładów, projektów celowych Komitetu Badań Naukowych, czyli projektów wykonywanych wspólnie z zakładem produkcyjnym, pomimo że środki na ten cel są duże – wynoszą 10% ogółu środków KBN. Powodem takiej sytuacji może być wymagany udział w kosztach realizacji pro

- jektów (50%), co jest zbyt wielkim obciążeniem dla wielu małych i średnich zakładów. Wskazane byłoby wprowadzenie ulg finansowych dla tych zakładów lub też obniżenie wymaganego udziału finansowego, szczególnie dla zakładów zaczynających dopiero działalność.
3. Małe zainteresowanie zakładów produkcyjnych, ośrodków naukowo-badawczych i uczelni V Ramowym Programem Badawczym Unii Europejskiej. Wykorzystanie środków, których część pochodzi od rządu polskiego, jest zbyt małe, a projekty tego typu (obecnie przygotowujący jest VI Program) mogą znacznie podnieść poziom uczestniczącego w nim zakładu produkcyjnego.
 4. Często występują trudności w sprzedaży produktów tworzonych przez polskich inżynierów i producentów, gdyż transfer projektów i technologii zagranicznych gwarantuje najczęściej także rynek zbytu. W tym zakresie pozytywną rolę spełniają Międzynarodowe Targi Gdańskie SA, które organizują cykliczne wystawy innowacji i targi producentów, przydzielając m.in. nagrody za polskie oryginalne produkty, np. Grand Prix im. prof. R. Szewalskiego.
 5. Małe zapotrzebowanie przedsiębiorstw województwa pomorskiego na innowacje w dziedzinie techniki i mała aktywność we współpracy, np. z Politechniką Gdańską, w której większość opracowań naukowych wykonywana jest dla zakładów z innych województw (wyłączając prace dla gospodarki morskiej).
 6. Przemysł województwa pomorskiego (poza okrętowym) nie wykazuje oczekiwanej dynamiki rozwoju, mimo że region jest oceniany na 3 miejscu pod względem możliwości lokalizacji zakładów wysokich technologii, a więc o dużej innowacyjności. Główne centra gospodarki przesuwają się jednak do innych regionów Polski. Gdańsk pozostaje wyraźnie w tyle za Warszawą, Poznaniem, Wrocławiem czy Krakowem. Produkcja sprzedana przemysłu wynosiła w województwie pomorskim w 1999 r. ok. 23 mld zł, co daje 7. pozycję w rankingu wszystkich województw (województwo mazowieckie zajmuje pierwszą pozycję z produkcją sprzedaną w 1999 r. za 81,5 mld zł).
 7. W regionie pomorskim należy wszelkimi sposobami dążyć do zwiększenia inwestycji i rozwoju małych oraz średnich zakładów o nowoczesnej produkcji. Jednym ze sposobów powinno być zwiększenie promocji i nawiązanie ścisłej współpracy z ośrodkami naukowymi, np. poprzez powołanie Pomorskiego Parku Technologicznego i zwiększenie roli Pomorskiej Izby Przemysłowo-Handlowej oraz innych ośrodków mogących pomóc w transferze nowoczesnych technologii do naszego regionu. Politechnika Gdańska wraz ze swoimi specjalistami i laboratoriami jest otwarta na wszelkie formy współpracy w tym zakresie.

LITERATURA

1. Increasing the Innovativeness of the Economy in Poland until the Year 2006. Ministry of Economy. Poland, July 2000.
2. Niespodziński S.: Badania i analiza wpływu urządzeń wspomagających cyrkulację cukrzycy w wamiku na proces jej zagęszczenia. Gazeta Cukrownicza nr 6, 1998.
3. Hucińska J., Haras J.: Opracowanie szczegółowego programu i procedur badań nieniszczących reaktorów 0150-R1 i 0150-R2 w Rafinerii Gdańskiej S.A. Politechnika Gdańska, Wydział Mechaniczny, praca BZ 013458, Gdańsk 1999.
4. Hucińska J., Wilczewski L.: Dobór materiału na rury modernizowanego pieca 500-F1 w instalacji hydroodsierczania olejów napędowych Rafinerii Gdańskiej SA Politechnika Gdańska, Wydział Mechaniczny, praca BZ 012145, Gdańsk 1997.
5. Wasilewski R.: Pilarki ramowe z eliptyczną trajektorią prowadzenia pily i hybrydowym wyrównoważonym dynamicznie układem napędu głównego. Politechnika Gdańska. Monografie nr 10, Gdańsk 1999.
6. Orłowski K., Wasilewski R., Blacharski W.: Frictional Group Fastening Effectiveness og Mini Gang Saw Blades in Frame Sawing Machine. Holz als Roh-und-Werkstoff, 59 (2001) 1/2.
7. Pilarka ramowa wielopółowa PRW-15. Informacja techniczna, Rema S.A., Reszel 2000.
8. Rema 125 – the Economical Thin Cutting Frame Saw for Lower Capacity. Wintersteiger GmbH, Ried/Innkreis 2001.
9. Osiecki A., Osiecki L.: Prace rozwojowe nad nową konstrukcją pomp wielotłoczkowych osiowych. Hydraulika i Pneumatyka nr 4/1998.
10. Osiecki A., Osiecki L.: Hydrostatic Axial Piston Machine. Patent europejski nr 0742870.
11. Przybylski W., Zieliński J.: Narzędzia do nagniatania na obrabiarkach skrawających. Patenty i wzory użytkowe nr W 54941, PL. 54645 Y1, PL. 171897, PL. 176183 B1, PL. 57832., Politechnika Gdańska, Katedra Technologii Maszyn i Automatykacji Produkcji. Urząd Patentowy RP, Warszawa 1995-2000.
12. Przybylski W.: Oprzyrządowanie obrabiarek do jednoczesnej obróbki toczeniem i nagniataniem. III Konferencja Naukowo-Techniczna "Systemy oprzyrządowania w budowie maszyn i projektowanie systemów technologicznych – SOP 2000", 28-29 września 2000, Politechnika Krakowska. Kraków 2000.
13. UKWIAŁ – głębinowy system przeciwmoinowy. Projekt celowy KBN 148-98/C-T00/96. Prowadzący projekt: Lech Rowiński. Politechnika Gdańska, Wydział Oceanotechniki i Okrętownictwa oraz Stocznia Marynarki Wojennej w Gdyni. Gdańsk 1996.
14. Bezpieczeństwo statecznościowe statków żaglowych. Projekt celowy KBN 9T12C00 395C/2569. Politechnika Gdańska, Wydział Oceanotechniki i Okrętownictwa. Gdańsk 1998.
15. POLFLAM – efektywna metoda usuwania odkształceń cienkościennych konstrukcji spawanych ze stali i stopów aluminiowych. Politechnika Gdańska, Wydział Oceanotechniki i Okrętownictwa, Katedra TOiOP, K. Rosochowicz i A. Wołoszyn. Gdańsk 1997.
16. Zawalich J.: Układ do pomiaru poziomu wody z zastosowaniem sterownika programowalnego. Krajowy Kongres Metrologii KKM'98. Gdańsk 1998.
17. Fijołek M., Pazdro P.: Diagnostyka techniczna lokomotyw elektrycznych w Zakładzie Taboru PKP Zduńska Wola-Karsznice. XIII Konferencja "Pojazdy szynowe '98". Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej, Transport z. 32.
18. Skarbek D., Kwiesielewicz M., Lewandowski S.: Optymalizacja pracy elektrowni szczytowo-pompowej z wykorzystaniem algorytmów genetycznych. Konferencja "Aktualne problemy w Elektroenergetyce APE '01". Jurata 2001.
19. Mosson I., Karkosiński D.: Sterowanie modernizowaną częścią niskoprężną turbin 200MW. Projekt Chiny. Opis programu. Politechnika Gdańska, Wydział Elektrotechniki i Automatyki. Gdańsk 2000.
20. Krzemiński Z.: Układ regulacji generatora dwustronnie zasilanego opracowany dla AUKSEG z Kempen z RFN. Politechnika Gdańska, Wydział Elektrotechniki i Automatyki. Gdańsk 2000.
21. Dembicki E., Zadroga B.: Polish experience in soil improvement using explosion techniques. Ground Improvement 1/1997.
22. Mazurkiewicz B.: Erosion in harbours caused by ship's propulsors. Geotechnical Hazards. Xith Danube-European Conference on Soil Mechanics and Geotechnical Engineering. Porec (Croatia) 1998.
23. Zadroga B., Schefke R., Sójka M.: Pierwsze zastosowania nowego systemu ścian oporowych T-WALL w Polsce. Inżynieria Morska i Geotechnika 1/1999.
24. Godycki-Ćwirko T., Kin M., Wojdak R.: Rozwiązania konstrukcyjne świątyni Matki Bożej Licheńskiej. Inżynieria i Budownictwo 6/1998.
25. Judycki J. Jaskuła P., Pszczoła M.: Badania betonów asfaltowych z za

- stosowaniem asfaltu o polepszonych własnościach jakościowych z Rafinerii Gdańskiej SA. Praca badawcza WIL/F/436/00Z/99. Politechnika Gdańska, Wydział Inżynierii Lądowej. Gdańsk 1998.
26. Krystek R. i inni: GAMBIT 96 – Zintegrowany Program Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w Polsce. Projekt badawczy KBN PBZ-110-01. Politechnika Gdańska, Wydział Inżynierii Lądowej, Gdańsk 1996 (oraz GAMBIT 2000 w realizacji).
27. Tejchman A., Gwizdała K.: Badania nośności pali wielkośrednicowych pod pylonem mostu podwieszonoego przez Martwą Wisłę w Gdańsku. Inżynieria i Budownictwo 12/2000.
28. Ziółko J. i inni: Zwiększenie wysokości hali przemysłowej jako element jej modernizacji. Inżynieria i Budownictwo 10/1998 (także w „Stahlbau-Stahlhallenbau-Montage” Band 75, Mai 2000 w jęz. niem.).
29. Augustyniak B.: Nowe osiągnięcia w badaniach nad zastosowaniem efektu Barkhausena do oceny naprężeń własnych. Badania Nieniszczące 5/1996.
30. Augustyniak B. i inni: Residual stress evaluation in ABB power turbine blades. Conference Proceedings, ICBM 1998, Hannover 1998.
31. Czyżewski A. i inni: Systemy telemetrycznej diagnostyki i rehabilitacji słuchu, szumów usznych, wad wzroku i mowy. Komputerowe systemy „Słyszę”, „Mówię”, „Widzę”. Politechnika Gdańska, Wydział Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki, Katedra Inżynierii Dźwięku i Obrazu. Gdańsk 2000.
32. Kowalik R. i inni: Projekt i implementacja systemu komputerowego informacji dla osób niepełnosprawnych. Projekt celowy KBN. Politechnika Gdańska, wydział Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki oraz Gmina Miasta Gdańsk. Gdańsk 2000.
33. Salamon R.: Opracowanie i wykonanie hydroakustycznego systemu zdalnego sterowania obiektami podwodnymi. Projekt celowy KBN. Politechnika Gdańska, Wydział Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki oraz Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni. Gdańsk 2000.
34. Darowicki K. i inni: Ochrona katodowa wewnętrznej powierzchni rurociągów. Praca badawcza. Politechnika Gdańska, Wydział Chemiczny oraz Elektrownia „ŁAZISKA”, Gdańsk 1997.
35. Darowicki K.: Działalność techniczno-technologiczna Katedry Technologii Zabezpieczeń Przeciwkorozyjnych Politechniki Gdańskiej. Politechnika Gdańska, Wydział Chemiczny, Gdańsk 2001 (maszynopis).
36. The Vistula River Catchment and the Baltic Sea Coastal Zone Case Study. VisCat within CUROCAT project EU EVK1-CT-2000-00044. Politechnika Gdańska, Wydział Chemiczny – współrealizator podprogramu VisCat 2001-2004.
37. Czarniak A., Kneba Z.: Mikrokomputer samochodowy. Opis obsługi. Politechnika Gdańska, Wydział Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki oraz Wydział Mechaniczny. Gdańsk 2001.

Włodzimierz Przybylski
Wydział Mechaniczny

Prorektor Politechniki Gdańskiej w kadencjach 1996-2002

Śmierć na drodze – koszt mobilności czy ignorancji?

Motto: „Bo wypadek to dziwna rzecz. Nigdy go nie ma, dopóki się nie wydarzy”. A. A. Milne, 1928 r.

Do śmierci na drodze przywykliśmy do tego stopnia, że prawie jej nie zauważamy, dosłownie i w przenośni. Dosłownie, albowiem przejeżdżając przez miejsca wypadku, który wydarzył się przed chwilą, zwalniamy – raczej z ciekawości, niż z ostrożności, by już po kilometry powrócić do normalnego tempa podróży, zazwyczaj z prędkością znacznie przekraczającą lokalny limit.

W przenośni, albowiem mamy na ogół mgliste wyobrażenie o poziomie zagrożenia naszego zdrowia i życia w ruchu drogowym, czy też ogólnie w środkach transportu. Na wieść o katastrofie lotniczej solidaryzujemy się w myślach z rodzinami ofiar, dziękując Bogu, że to nie my lecieliśmy tym samolotem. I gdy wówczas rząd ogłasza żałobę narodową, nawet do głowy nam nie przychodzi, że gdyby to robił z myślą o ofiarach ruchu drogowego, musiałby to powtarzać co tydzień.

Czy zatem naszemu społeczeństwu brakuje informacji o faktycznym stanie bezpieczeństwa ruchu drogowego w Polsce? Sądzę, że tak, mimo dość sporych wysiłków różnych instytucji odpowiedzialnych za brd, a ponadto mediów, które w ostatnich latach zrobiły bardzo wiele dla poinformowania społeczeństwa o tym. Głównym powodem dość niskiego poziomu świadomości o wielkości ryzyka w ruchu drogowym jest wręcz powszechne przekonanie o tym, że „wypadki drogowe zdarzają się innym, a nie nam”. A jeśli już my spowodujemy wypadek, to trzeba dużo czasu na to, by pozbyć się natrączywej myśli o istnieniu jakiejś innej, nieznannej, bądź niezarejestrowanej przez policję, okoliczności, która była faktyczną przyczyną. No bo przecież to nie mogliśmy być my!

Przejdźmy zatem do faktów. W świecie rocznie ginie około 1 mln osób, a w krajach Unii Europejskiej – 42 tys. Światowa Organizacja Zdrowia plasuje dziś wypadki drogowe na 9. miejscu listy rankingowej największych zagrożeń dla ludzkiego zdrowia i życia. Jednakże we-

dług jej ostrożnych prognoz, w roku 2020 wypadki drogowe osiągną już 3. miejsce, tuż po chorobach serca i nerwicach, a łączna liczba śmiertelnych ofiar może sięgnąć nawet 2 mln osób.

W krajach UE szacuje się, że śmiertelna ofiara ruchu drogowego kosztuje społeczeństwo około 1 mln EURO. Ciekawostką jest to, że łączne roczne koszty wypadków drogowych są równe kosztom produkcji nowych samochodów wprowadzanych w danym roku na drogi Unii. Zaiste, jest to jeden z największych paradoksów współczesnego świata.

Bezpośrednie koszty wypadków drogowych w Polsce szacuje się na około 12 mld PLN. Stanowi to prawie ćwierć tzw. „dziury budżetowej”, jednakże należy wyjaśnić, że nie są to wszystkie straty. Trzeba bowiem dodać te powstające w wyniku zmniejszenia się produkcji i konsumpcji ofiar wypadków. Obecnie Bank Światowy szacuje te straty na poziomie 2,7 PKB.

Co zatem dotychczas zrobiono w Polsce od tego czasu, gdy na drogach zginęło prawie 8 tys. osób w 1991 r.? W 1992 grupa ekspertów Banku Światowego opracowała raport „Road safety in Poland”, który spowodował dwie ważne decyzje polskiego rządu:

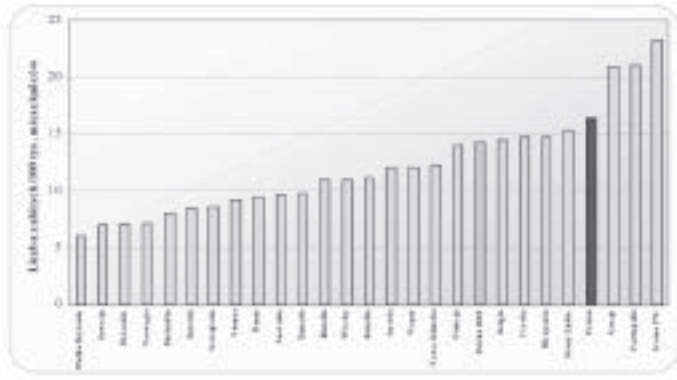
- powołano Krajową Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, która koordynuje działalność wszystkich resortów i rządów centralnych w zakresie brd;
- minister transportu zamówił w KBN projekt badawczy „Bezpieczeństwo ruchu drogowego w Polsce”, który drogą konkursu powierzono Katedrze Inżynierii Drogowej Politechniki Gdańskiej, jako projekt PBZ-110-01.

Efektom prac dużego zespołu wielodyscyplinarnego był „Zintegrowany Program Poprawy BRD w Polsce”, nazwany akronimem GAMBIT '96, który doczekał się kilku wdrożeń wojewódzkich. Po zmianie struktury organizacyjnej kraju w 1999 r. minister transportu zamówił nową wersję programu, GAMBIT 2000, który 8 maja 2001 został przyjęty przez Radę Ministrów jako program bezpieczeństwa ruchu drogowego dla Polski, na lata 2001-2010. Ten projekt jest obecnie wdrażany

w kilku województwach: śląskim, łódzkim, lubelskim, pomorskim i warmińsko-mazurskim. W przygotowaniu są dwa następne; GAMBIT Lubuski i GAMBIT Mazowiecki.

Gdy 10 lat temu rozpoczynaliśmy z wielkim trudem pierwsze prace nad tworzeniem systemu brd w Polsce, na naszych drogach ginęło prawie 8 tys. osób rocznie. Oznaczało to około 22 zabitych na 100 tys. mieszkańców w ciągu roku. Dziś liczba ta spadła do 5534 w roku 2001, czyli do 14,3 zabitych/100 tys. To dużo czy mało? Najpierw postarajmy się docenić pracę wielu instytucji, organizacji i osób zaangażowanych w ten proces, stwierdzając, że jest to -około 40% mniej niż w 1991 r. A następnie można wyrazić żal, że tempo spadku liczby śmiertelnych ofiar ruchu drogowego nie jest takie, jakie mogłoby być, jeśli odniesiemy to do krajów bardziej rozwiniętych niż Polska. Dziś najlepsze kraje świata, jak Szwecja czy Wielka Brytania, są już poniżej 6 zabitych na 100 tys. mieszkańców rocznie. Czyli nieco więcej niż 2 razy lepiej. Jest to dowodem, że naprawdę warto dołożyć starań i środków, by zmierzać do ambitnego celu, jakim jest ściganie najlepszych. Na rysunku przedstawiono te dane dla krajów OECD, na podstawie statystyk z roku 2000, jednakże uzupełnione o dane dla Polski za rok 2001, by zilustrować pozytywny trend w naszym kraju.

Śmiertelne ofiary ruchu drogowego w krajach OECD w 2000 roku

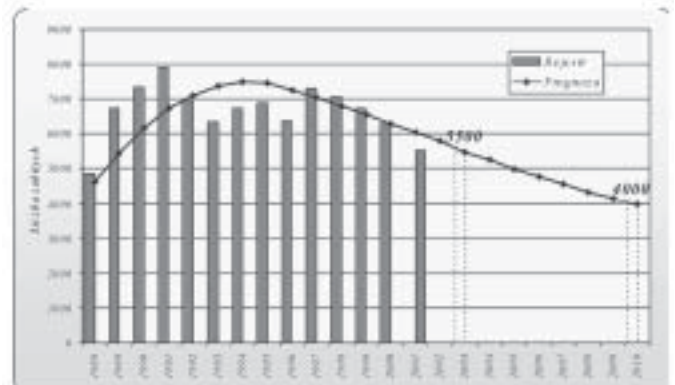

Głównym celem programu GAMBIT 2000 jest zmniejszenie liczby śmiertelnych ofiar ruchu drogowego w 2010 r. do poziomu 4 tys. rocznie. Będzie to oznaczać wskaźnik nie więcej niż 10 zabitych/100 tys. mieszkańców. Aby to osiągnąć, w programie przewidziano zestaw środków prewencyjnych, bazujących na wynikach diagnozy stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego. Stwierdzono w niej następujące główne problemy, których rozwiązanie powinno przynieść największe efekty, są to:

- nadmierna prędkość; co piąty wypadek drogowy w Polsce jest wynikiem nadmiernej prędkości, albo prędkości niedostosowanej do warunków drogowo-ruchowych. Ginie w nich 1/3 wszystkich ofiar ruchu drogowego. Na każde 100 wypadków tego typu przypada 16 osób zabitych, podczas gdy średni wskaźnik ciężkości wypadków na polskich drogach wynosi 12;
- młodzi kierowcy; wśród kierowców – sprawców wypadków drogowych, 35% stanowiły osoby w wieku 18-24 lata. Należy podkreślić, że ta grupa wiekowa to jedynie 10% populacji kraju. Obecnie wypadki drogowe są jedną z głównych przyczyn nagłych zgonów w Polsce, a w grupie ludzi młodych – pierwszą. Wśród przyczyn nadmiernego uczestniczenia ludzi młodych w wypadkach drogowych wymienia się brak doświadczenia, skłonność do podejmowania ryzyka, a ostatnio coraz częściej sobotnio-niedzielne powroty z dyskotek, pod wpływem alkoholu lub narkotyków, w towarzystwie koleżanek i kolegów, którym kierowca koniecznie chce zaimponować;

- niechronieni użytkownicy dróg; do nich zalicza się pieszych i rowerzystów. Najechanie na nich to prawie 40% wszystkich wypadków, w wyniku których ginie prawie 50% wszystkich ofiar;
- miejsca szczególnego zagrożenia; tzw. „czarne punkty” – skrzyżowania lub odcinki dróg, których modernizacja albo przebudowa wydaje się jedynym sposobem poprawy bezpieczeństwa. Jednakże w pierwszym kroku zastosowano szczególnie intensywne oznakowanie, co przynosi pozytywne efekty.

Prognoza liczby ofiar śmiertelnych według programu GAMBIT

Ostatnie zmiany w prawie o ruchu drogowym przyniosły dwie ważne nowości:

- prawne umocowanie Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, sterującej pracami w terenie za pośrednictwem rad wojewódzkich, którym przewodniczą wojewodowie,
- obowiązek corocznego składania Sejmowi przez rząd raportu o stanie bezpieczeństwa ruchu w Polsce.

Jesteśmy przekonani, że przyjęta w programie strategia działań jest właściwa, i że prowadzi do celu. Stała tendencja spadkowa liczby zabitych na drogach, która utrzymuje się już od 5 lat, dowodzi, że proces poprawy bezpieczeństwa ruchu w Polsce rokuje dobre wyniki. Jednakże wymaga on dwojakiego wsparcia:

politycznego; dla dalszego utrzymania w świadomości władz bezpieczeństwa ruchu drogowego, jako ważnego problemu społecznego i ekonomicznego, który dziś pochłania ok. 2,7% PKB, czyli ponad 12 mld zł rocznie,

społecznego; by głosami wyborców wywierać presję na polityków odpowiedzialnych za decyzje, które mogą wpływać na poziom zagrożenia naszego zdrowia i życia w ruchu drogowym. A ponadto, by prawidłową postawą tego samego społeczeństwa w ruchu drogowym tworzyć nową kulturę, nowe wzorce zachowań na drodze.

W Szwecji, której Parlament przyjął w 1999 r. program pod nazwą „Wizja Zero”, czyli zero zabitych w ruchu drogowym, obecnie ginie 6 osób na 100 tys., a w Polsce 2,5 raza więcej. Jeśli osiągniemy cel postawiony w Krajowym Programie GAMBIT 2000, to uzyskamy wskaźnik około 10. Oznacza to, że nadal będziemy daleko w tyle za Szwecją. Ponadto, musimy umieć wyobrazić sobie, że do roku 2010 w Polsce na drogach zginie 40 tys. osób. To jest 1 promil ludności – co tysięczny obywatel.

Czy stać nas zatem na płacenie tak wielkiej kontrybucji za ruch drogowy? Jest to pytanie, obok którego nie można przejść obojętnie. Wszak bezpieczeństwo na polskich drogach będzie takie, jakie zechcemy mieć, świadomi wielkości zagrożenia naszego zdrowia i życia w ruchu drogowym.

Ryszard Krystek
Wydział Inżynierii Lądowej